

першу чергу, до втрати працездатного населення, яке змушене виїжджати в інші країни на пошуки більш високооплачуваної роботи. У зв'язку з тим, що Україна обрала шлях євроінтеграції, необхідно переглянути підхід, на підставі якого формується споживчий кошик.

Для поліпшення ситуації пропонується використати практику, прийняту в США. Склад споживчого кошика необхідно переглядати раз на рік. Усі розрахунки необхідно проводити за реальними цінами на товари і послуги. За основу необхідно брати середню сім'ю з чотирьох осіб. Це призведе до зміни структури споживчого кошику, перегляду фізіологічних норм споживання (які у цей час в Україні не відповідають фізіологічним нормам і не забезпечують безлічі потреб сучасної людини) з огляду на істотне підвищення цін на товари і послуги.

Список використаних джерел

1. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – N 38. – Ст. 348.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/>.
3. Потребительская корзина украинца 2016-2017: в ГУЛАГЕ порции были больше [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rian.com.ua/analytics/20161005/1017332729.html/>

Ключові слова: споживчий кошик, прожитковий мінімум, заробітна плата, працездатне населення, соціальні стандарти.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Котлубай В. А.

Урсол Анастасія Сергіївна

студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Неодмінною умовою ефективного функціонування системи економічної безпеки України, яка сприяє розвитку самодостатньої, конкурентоспроможної, соціально спрямованої економіки країни, є усунення негативних чинників боргового характеру, що пов'язано зі значним рівнем ризиковості, який породжується обсягом та структурою боргів держави [1, с. 48].

Державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на

звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення. Державні запозичення здійснюються з метою фінансування дефіциту державного бюджету, через залучення коштів (розміщення боргових інструментів) на внутрішньому або зовнішньому фінансових ринках. Ці кошти залучаються для використання в державному секторі економіки і їх ефективного трансформування у зростання дохідної частини бюджету [3].

Слід зазначити, що в Україні, фактично, є два типи державного боргу: офіційно визнаний та заборгованість, що в його складі не враховується, проте за економічною природою є державною. Офіційно визнаний державний борг – це борг, оформлений кредитними угодами або державними цінними паперами, що передбачає погашення основної суми боргу та виплату відсотків у чітко визначений термін [7, с. 15].

Іншими словами, це прийняті державою зобов'язання без документального оформлення строків їх погашення, які формують заборгованість, що не враховується в складі офіційно визнаної, проте є державною за внутрішньою природою та економічним змістом. Державний борг можна розглядати з двох позицій: з одного боку, державне запозичення сприяє економічному зростанню країни; з іншого – борг збільшує навантаження на державний бюджет. Тому необхідно знайти оптимальне співвідношення між інвестиціями, економічним зростанням і внутрішніми та зовнішніми запозиченнями. Умови залучення нових позик мають оцінюватися з урахуванням здатності країни їх обслуговувати та ефективно використовувати.

Державний борг прямо чи опосередковано впливає майже на всі процеси соціально-економічного життя держави: економічне зростання та розподіл доходів; бюджетний дефіцит і розмір грошової маси в обігу (що тісно пов'язано з темпами інфляції); динаміку сукупного попиту та пропозиції; рівень споживання і нагромадження; кредитний рейтинг країни. Хоча держава у процесі проведення реформ не повинна категорично відмовлятися від запозичення коштів, однак при цьому варто пам'ятати, що, як і будь-який економічний інструмент, позика може здійснювати як позитивний, так і негативний вплив на національну економіку [8, с. 58].

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується вагомим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни. Основними причинами зростання обсягу державного боргу в 2014-2017 рр. стали наступні [6]:

- політична криза, анексія АР Крим та тривалий військовий конфлікт на сході країни;

- глибока економічна рецесія, викликана перегрупуванням економічних зав'язків з міжнародними партнерами та руйнуванням інфраструктури та промислових об'єктів на частині території країни;

- фінансування за рахунок державних запозичень дефіциту державного бюджету, зростання якого обумовлене в значній мірі збільшенням витрат на оборону та обслуговування державного боргу;

- необхідність потужної державної підтримки державних підприємств та банків, зокрема НАК «Нафтогаз України» тощо [6].

Таким чином, сукупний прямий і гарантований державний борг України станом на 30 червня 2017 року зріс на 0,44%, або на \$330 млн – до \$75,01 млрд. Що складає майже 80% від річного ВВП країни [2].

Загальний розмір прямого держборгу в національній валюті станом на 30 червня склав 1,65 трлн грн. При цьому прямий зовнішній борг за місяць збільшився на \$150 млн – до \$37,24 млрд, тоді як прямий внутрішній борг скоротився до 678,88 млрд грн. Гарантований державою борг на 30 червня склав 306,76 млрд грн, або \$11,75 млрд.

31 липня 2017 року офіційний курс гривні до долара за даними НБУ становив 25,91, тоді як 30 червня 2017 року – 26,09 гривні за долар.

Як повідомлялося, 13 липня Верховна Рада ухвалила внесення змін до державного бюджету України на 2017 рік, в якому граничний розмір держборгу збільшений з 1,7167 трлн гривень до 1,8237 трлн гривень в зв'язку з декапіталізацію Приватбанку [2].

Основною причиною таких змін є здійснення фінансування державного бюджету за рахунок державних запозичень, капіталізація ПАТ "Державний експортно-імпортного банк України" відповідно до Постанови КМУ від 01.02.2017 № 54, ПАТ "Державний ощадний банк України" відповідно до Постанови КМУ від 01.02.2017 № 55 та ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК" відповідно до Постанови КМУ від 22.02.2017. № 89.

За попередніми даними, доступними на дату написання огляду, сукупний обсяг державного боргу перевищує 100% від ВВП. Нагадаємо, одним з положень угод українського уряду з МВФ є досягнення відношення обсягу державного боргу на рівні 70% від ВВП у 2020 році.

Висновки. Одним з положень угод українського уряду з МВФ є досягнення відношення обсягу державного боргу на рівні 70% від ВВП у 2020 році. Згідно з попередніми даними, доступними на дату написання огляду, сукупний обсяг державного боргу, приведений до гривневого еквіваленту, перевищує 100% від ВВП у фактичних цінах за результатом 2016 року.

В минулому році, завдяки вдалій кредитній політиці, що включила в себе укладання угоди щодо реструктуризації частини заборгованості

України перед зовнішніми приватними кредиторами, обсяг державного боргу скоротився на 6 млрд. дол. США [4, с. 81].

В той же час, порівняння динаміки показників сукупного державного боргу, приведенного до доларового еквіваленту, з динамікою валютного курсу за відповідний період, дозволяє говорити, що тільки завдяки девальвації внутрішній борг скоротився відносно на 8,94 млрд. дол. США. в еквіваленті.

Список використаних джерел

1. Василик О. Д. Державні фінанси України: підручн. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : ЦНЛ, 2004. – 608 с.
2. Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України. Електронний ресурс. Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/searcher?&search_param=%E3%E0%E0%E0%ED%F2%EE%E2%E0%ED%EE%E3%EE&searchPublishing=1&stind=181
3. Державний борг України станом на 31.07.2017. Сайт Мінфіну. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg>
4. Кукіна Н. В. Державний борг як фактор ризику безпеки України: макроекономічний огляд / Н. В. Кукіна, О. Г. Захарченко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 3. – С. 116-122.
5. Основні питання управління державним боргом: Проект розвитку фінансового сектору FINREP / USAID [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.finrep.kiev.ua/download/lmote_debtmanagement_ua.pdf
6. Спеціальне дослідження стану державного боргу України за підсумком 2015 року. – НРА «Рюрік». – 2016. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystichni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-garantovanoho-derzhavoiu-borhu-ukrainy-u--rotsi?category=borg&subcategory=garantovanij-derzhavoiu-borg-ukraini>
7. Терещенко В. Л. Державний борг України: сутність, соціально-економічні наслідки, перспективи оптимізації / В. Л. Терещенко // Економіка і регіон. – 2011. – № 4. – С. 59-62.
8. Терещенко В. Л. Проблема управління державним боргом України / В. Л. Терещенко. – К. : Вісник, 2016. – С. 866–872.

Ключові слова: держава, борг, криза, фінансування, дефіцит.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Штуца В. М.